

EESTI KONJUNKTUURIINSTITUUT

ESTONIAN INSTITUTE
OF ECONOMIC RESEARCH

Rävala 6 19080 Tallinn Estonia tel 668 1242 fax 668 1240 e-mail eki@ki.ee

Eesti piimaturg 2009. aasta I poolaastal

kokkuvõte

Tallinn
Oktoober 2009

Töö on teostatud Eesti Põllumajandusministeeriumi tellimusel

Koostaja: Katrin Nittim

Projektigrupi koosseis: Pille Liivaauk, Liina Ernits

EKI Rävälä 6
19080 Tallinn
Tel. +372 668 1242
Fax +372 668 1240
E-mail: eki@ki.ee
<http://www.ki.ee>

Copyright © Eesti Konjunkturiinstituut

Sisukord

Sissejuhatus	5
Piima tootmine	7
Piimatööstus	9
Hinnad	13
Väliskaubandus	26
Maailmaturg	33
Euroopa Liit.....	34
Rahvusvaheline konkurents.....	37
Kokkuvõte	41

Sissejuhatus

Töö eesmärgiks on anda ülevaade Eesti piimasektori arengust 2009. aasta I poolaastal ja arengutrendidest lähitulevikus seostatult Euroopa Liidu ja maailmaturu arengutega.

Töös analüüsitakse:

- piimatootmise, lehmade arvu ja produktiivsuse muutusi;
- piima tootmiskvootide täitumuse taset;
- piimatööstuse majandusnäitajate muutusi (müügitulu, kasum, kulud, töötajate arv, investeeringud); tootmismahdade ja ekspordiks müügi arengut;
- hindade muutusi erinevates müügiahela osades (tootja- hulgi-, ekspordi-, jae-, EL ja maailmaturuhinnad);
- piimatoodete väliskaubandust riigiti ja tooteliigiti;
- piimatoodete müügiolukorda EL-is ja maailmaturul.

Töös on kasutatud SA põllumajanduse, tööstuse ja väliskaubanduse statistika andmeid, PRIA piima tootmiskvootide täitmise aruandeid ning EKI vaatluste ja tarbijaküsitluste andmeid. Euroopa Liidu ja maailmaturu ülevaadete koostamisel on kasutatud Euroopa Komisjoni raporteid ja memosid, Saksamaa ZMP, CLAL, Hollandi LOT ja EL erinevate riikide hinnaraporteid ning FAPRI ja OECD ülevaateid turuolukorrast maailmas.

Töö maht on 42 lehekülge.

Kokkuvõte

Piima toodeti Eestis 2009. aasta I poolaastal 338,2 tuhat tonni ehk 2,2% vähem kui aasta tagasi. Piimatööstusettevõtete poolt varutava toorpiima **kokkuostukogused** vähenesid 1,5% ja moodustasid 88,7% piima kogutoodangust. 2009/2010 majandusaasta kolme kuu piima tootmiskvoodi täituvus oli 22%, sh oli tarnekvoodi täituvus 22,1% ja otseturustuskvoodi täituvus 14,4%. Lehmade arv oli I poolaasta lõpus 4200 looma võrra väiksem kui aasta tagasi ja piima väljalüps lehma kohta suurenes aastaga 47 kg.

Piimatööstusettevõtete toodang osadel toodetel SA kiirstatistika andmetel suurenes (või, täispiima-, lõssi- ja vadakupulber ning pastöriseeritud piim) ja osadel vähenes (juust, jäätis). Piimatööstusettevõtete **müügikäive** ulatus 2009. aasta I poolaastal 2,5 miljardi kroonini (-21,8% aastatagusega võrreldes). 2009. aasta I poolaastal olid piimatööstuse **kulud** kokku 2318,4 mln krooni, need olid 23,3% aastatagusest väiksemad. Ligi $\frac{3}{4}$ kulude alaneemisest saavutati toorpiima eest väiksemate maksete abil. Piimatööstuse **kasum** suurenes I poolaastate võrdluses 17,5% ja **lisandväärtus** 1,8%. Tööjõukulud vähenesid aastatagusega võrreldes 5,7% ja moodustasid 9,6% kogukuludest (2008.a I pa 7,8%). Piimatööstuse **investeeringute** suurus oli 2009. aasta I poolaastal 74,4 mln krooni, mis võrreldes aastatagusega (137,4 mln kr) on 45,9% väiksem. Koguinvesteeringutest 62,2% läks masinatesse ja seadmetesse ning 36,7% hoonetesse ja rajatistesse.

Väliskaubavahetuses vähenes piimatoodete ekspordikäive võrreldes 2008. aasta I poolaastaga 33,8% ja impordikäive 19,4%. Positiivne kaubavahetussaldo vähenes 40%. Väliskaubakäive vähenes nii piimatoodete ekspordi- ja impordihindade alanemise kui mitmete toodete osas ka kaubakoguste vähenemise tõttu. Piimatooteid eksporditi 2009. aasta I poolaastal 692 mln krooni ja imporditi 254,2 mln krooni eest. Ekspordikäibest 80,5% moodustas eksport EL-i liikmesriikidesse ning 19,5% väljapoole EL-i riike. Tähtsamad ekspordi sihtturud olid Soome (20% ekspordikäibest), Venemaa (17%) ja Läti (15%). Piimatoodete ekspordikäibest moodustasid 50% juust-kohupiim, 21% lõssi- ja piimapulbrid, 10% või, 9% hapupiimatooted. Impordikäibest moodustas 36% juustu-kohupiima import, 19% lõssi- ja piimapulber ning 18% hapupiimatooted. Suuremad impordiriigid oli Poola (23% impordikäibest), Läti (17%), Soome (12%) ja Saksamaa (12%).

Piimatoodete **tööstusest väljamüügihindade** langus Eestis I kvartalis siseturutoodetel kiirenes, maailmaturutoodetel aeglustus. Täispiimapulbri ja juustu hinnad jätkasid II ja III kvartalis langustrendil, või ja lõssipulbri hinnad pöördusid aga II kvartalis tõusutrendile, mis püsis ka III kvartalis. Siseturu toodete hinnad on aga jätkuvalt langenud. Piimatoodete **jaehindade** 2008. aasta aeglane langus hakkas 2009. aastal kiirenema ning kiire hinnalangus jätkus nii II kui III kvartalis. Septembris osade piimatoodete hinnalangus peatus ning asendus

kerge tõusuga. Toorpiima **kokkuostuhinna** langus Eestis II kvartalis jätkus, kuid langus peatus III kvartalis. Eestis on toorpiima kokkuostuhinna tase üks EL-i madalamaid ja oli 2009. aasta II kvartali lõpus liikmesriikide pingerea lõpust 4. kohal.

Piimatoodete **maailmaturul** olid hinnad 2009. aasta I kvartalis 2000-ndate madalaimal tasemel ning olid üle kolmandiku võrra madalamad aasta varasema perioodi keskmistest. Kuid hinnalangus on peatunud ning II kvartalis pöördusid pulbrite ja või hinnad ning III kvartalis ka juustu hind tõusule. Piimatoodete hindade stabiliseerumine ja kerge tõus on tingitud nõudluse mõningasest elavnemisest maailmaturul.

2009. aasta juulis pakkus Euroopa Komisjon piimaturu stabiliseerimiseks välja rea meetmeid, mis puudutavad sekkumisostude perioodi pikkust, eksporditoetusi, koolipiimakava, otsetoetuste tavapärasest varasemat väljamaksmist, maaelu arengu poliitikat, piimakvootide suurendamist, piimatootjate tootjaorganisatsioonide koostööd jne. Mitmetes EL-i riikides hakkas III kvartalis piima kokkuostuhind tõusma. Piimatoodete turuolukord maailmas on paranemas.